

АДМІНІСТРАТИВНЕ ПРАВО І ПРОЦЕС; ФІНАНСОВЕ ПРАВО; ІНФОРМАЦІЙНЕ ПРАВО

УДК 342.92

DOI: <https://doi.org/10.32886/instzak.2019.03.03>

Піляй Андрій Миколайович,
аспірант Національного університету
біоресурсів і природокористування України
ORCID 0000-0003-2226-7024
pila2104@gmail.com

**ПОБУДОВА ПУБЛІЧНО-СЕРВІСНОЇ ДЕРЖАВИ В УКРАЇНІ:
ОЦІНКА ЕКСПЕРТІВ ТА УКРАЇНСЬКІ РЕАЛІЇ****Анотація**

Мета статті. У статті досліджується теоретична складова адміністративної реформи в рамках побудови публічно-сервісної держави в Україні через призму Звіту про базові вимірювання «Принципи державного управління», проведеного Аналітичним центром Європейського Союзу «Програма підтримки вдосконалення врядування та менеджменту».

Наукова новизна: У зв'язку з проведенням дослідження Аналітичним центром Європейського Союзу «Програма підтримки вдосконалення врядування та менеджменту», який є неурядовою та неупередженою організацією, проведено аналіз стану побудови публічно-сервісної держави в рамках проведення адміністративної реформи в Україні.

Висновки. У процесі дослідження питання ефективності впровадження принципів публічно-сервісної держави важливим було визначення правильності розуміння самого терміну «публічно-сервісної держави» та її основних рис. Тому в першій частині статті на основі проведених досліджень вітчизняних науковців визначено перелік основних рис, притаманних саме публічно-сервісній державі, серед яких:

- 1) першочерговим завданням держави є забезпечення прав і свобод своїх громадян;
- 2) держава в процесі реалізації своїх функцій тісно співпрацює з громадянами;
- 3) державний службовець є суб'єктом надання адміністративних послуг громадянам;
- 4) прозорий конкурсний відбір для державних службовців;
- 5) передача максимальної кількості повноважень органам державної влади на місця;
- 6) проста процедура погодження рішень держслужбовцями.

Для впровадження принципів публічно-сервісної держави в Україні в рамках проведення адміністративної реформи вже прийнято ряд законодавчих актів, серед яких ключовими є: Стратегія реформування державного управління України на 2016 – 2020 роки, Стратегія реформування системи управління державними фінансами на 2017 – 2020 роки, закони України «Про адміністративні послуги» та «Про добровільне об'єднання територіальних громад». Проте поки не прийнятий важливий для реалізації публічно-сервісної держави Адміністративно-процедурний кодекс України.

Фактично впроваджені кроки зі створення публічно-сервісної держави в Україні та їх реалізація найкраще висвітлені у Звіті про базові вимірювання «Принципи державного управління».

Аналіз зазначеного звіту дав змогу дійти висновку про широке впровадження принципів публічно-сервісної держави на законодавчому рівні, не останню роль в якому відіграє імплементація в українське законодавство положень європейського законодавства, передбачених, у першу чергу, Угодою про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами. Щодо практичного впровадження принципів публічно-сервісної держави, то обсяг фактично здійснених кроків ще є недостатнім для надання остаточної оцінки зазначеному процесу.

Ключові слова: державний апарат, адміністративне право, адміністративна послуга, публічно-сервісна держава, адміністративна функція держави.

Piliai Andrii M.,
PhD student,
National University of life and
Environmental sciences of Ukraine
ORCID 0000-0003-2226-7024
pila2104@gmail.com

BUILDING OF PUBLIC-SERVICE STATE IN UKRAINE ASSESSMENT OF EXPERTS AND UKRAINIAN REALITIES

Abstract

The purpose of the article: *The article examines the theoretical component of administrative reform within the framework of the construction of a public service state in Ukraine is examined through the prism of the Report on Basic Measurements: Principles of Public Administration conducted by the Analytical Center of the European Union. The Program for Supporting Improvement of Governance and Management.*

Scientific novelty: *In connection with the research conducted by the Analytical Center of the European Union, the Government Support and Governance Improvement Program, which is a non-governmental and impartial organization, has carried out an analysis of the state of construction of a public service state in Ukraine within the framework of administrative reform in Ukraine.*

Conclusions: *In the process of scientific research the question of the effectiveness of the implementation of the principles of a public service state, it was important to determine the correctness of the understanding of the term «public service state» and its main features. Therefore, in the first part of the article, based on the research conducted by domestic scientists. A list of the main features of the particular public service state, including:*

- 1. the primary task of the state is to ensure the rights and freedoms of its citizens;*
- 2. the state, in the process of implementing its functions, closely cooperates with citizens;*
- 3. a public servant is the subject of the provision of administrative services to citizens;*
- 4. transparent competitive selection for civil servants;*
- 5. transfer of the maximum number of authorities to the state authorities to the place;*
- 6. simple procedure for approval of decisions by public servants.*

In order to implement the principles of the public service state in Ukraine, within the framework of administrative reform, a number of legislative acts have already been adopted, among which the key is the Strategy of the Reform of the State Administration of Ukraine for 2016–2020, the Strategy of Reforming the Public Finances Management System for 2017–2020, the Laws of Ukraine «On administrative services» and «On voluntary association of territorial communities», while the Administrative-Procedural Code of Ukraine, which is still important for the implementation of the public service state, has not been adopted yet.

In fact, the steps taken to create a public service state in Ukraine, and their realization at the moment, are best described in the Report on Basic Measurements: Principles of Public Administration.

The analysis of the above-mentioned report made it possible to conclude that the principles of a public service state are widely implemented at the legislative level, the role of which is the implementation of the provisions of European legislation envisaged in the Ukrainian legislation, in particular the Association Agreement between Ukraine, on the one hand, and the European The Union, the European Atomic Energy Community and their member States on another. As to the practical implementation of the principles of a public service state, the actual steps taken are still insufficient to provide a final assessment of the process.

Key words: *state apparatus, administrative law, administrative service, public service state, administrative function of the state.*

Постановка проблеми. Вже три роки в Україні йде адміністративна реформа, основною метою якої є докорінна зміна існуючої системи управління державою. На зміну чітко вибудованій «вертикальній» системі поділу повноважень повинна прийти нова розгалужена система децентралізованих органів. Проте для впровадження цієї системи, для початку, необхідно розробити відповідну нормативно-правову базу. Україна, підписавши Угоду про асоціацію з Європейським Союзом, взяла на себе обов'язки з просування процесу реформ й адаптації національного законодавства, що сприятиме поступовій економічній інтеграції та поглибленню політичної асоціації [1]. Таким чином, одним із кінцевих завдань, поставлених Угодою про асоціацію, є побудова в Україні публічно-сервісної, людиноорієнтованої держави.

У статті розглянуто рівень впровадження адміністративної реформи в Україні, зокрема в рамках реформи адміністративної функції на основі досліджень, зроблених Аналітичним центром Європейського Союзу «Програма підтримки вдосконалення врядування та менеджменту» (з англ. *Support for Improvement in Governance and Management*, або скорочено – Програма SIGMA).

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Питання побудови публічно-сервісної держави в Україні шляхом реформування застарілої адміністративно-управлінської системи через виведення на передній план особи-громадянина піднімалося з моменту створення незалежної Української держави. За цей час накопичено велику кількість теоретичних напрацювань, частина яких вже реалізована в рамках проведення адміністративної реформи, а частина – ще чекає на реалізацію в майбутньому.

Так, дослідженням публічно-сервісної держави займалися вітчизняні науковці: В. В. Ладиченко, Ю. П. Битяк, В. Б. Авер'янов, І. В. Арістова, Д. О. Власенко, Є. В. Курінний, В. І. Курило, В. К. Колпаков, О. І. Миколенко, О. Г. Циганов та інші.

Мета статті – дослідити побудову публічно-сервісної держави в Україні крізь призму наукових поглядів та експертних оцінок для забезпечення реалізації адміністративної реформи.

Виклад основного матеріалу. У зв'язку із відсутністю єдиної кваліфікації поняття

«публічно-сервісна держава» досі існує багато понять, при використанні яких мається на увазі саме людиноорієнтована держава, завданням якої є надання високоякісної публічної послуги неокресленому колу осіб. Питанню людиноцентричної організації державної влади вже приділялася увага в працях українських дослідників, зокрема В. В. Ладиченка. На його думку, основною тенденцією реформування державної влади є звернення до людини та її фундаментальних цінностей [2, с. 129].

Інші автори, незважаючи на використання різних термінів, також дають оцінку саме публічно-сервісної держави. Так, на думку М. В. Дзевелюка, по-справжньому сервісною державою можна назвати ту, в якій присутня свого роду публічна конкуренція між державою та іншими соціальними структурами, які можуть здійснювати ті ж самі функції, однак подекуди більш ефективно й раціонально з економічної й організаційної точки зору. Саме тому становлення сервісної моделі функціонування держави відбувається лише у наш час [3, с. 61].

Концепція соціально орієнтованої сервісної політики держави, на думку В. Я. Місюри, має спиратися на такі чотири виміри – принципи сучасної демократичної держави:

- держава – гарант (тобто, система інститутів, які забезпечують надання якісних публічних послуг);

- держава – партнер (інституційно забезпечує сприятливі умови для громадської активності та спонукає громадян до самостійного вирішення проблем у межах чинного законодавства, політичної системи та економічних умов);

- держава – інстанція нагляду (на основі встановлених правил суспільної і, насамперед, економічної діяльності);

- держава – виконавець послуг для суспільства (насамперед, завдання безпеки і можливості держави зробити щось для суспільства з меншими витратами) [4, с. 5].

О. Г. Циганов зазначає, що система правового забезпечення надання адміністративних послуг є особливим інститутом адміністративного права, який являє собою сукупність адміністративно-правових норм, що регулюють публічно-сервісні відносини в ході публічної діяльності адміністративних органів, що передбачено законодавством і

здійснюється шляхом реалізації наданих цим органам владних повноважень за заявою фізичної або юридичної особи з метою юридичного оформлення умов, необхідних для реалізації їх прав, свобод і законних інтересів та/або виконання покладених на них законом обов'язків [5, с. 13].

В. В. Ладиченко та В. О. Коломійчук у своїй спільній праці, описуючи правове підґрунтя конкурсного відбору в системі державної служби, приходять до висновку, що у сучасному законодавстві визначено найдосконаліше поняття державної служби як «публічної, професійної, політично неупередженої діяльності із практичного виконання завдань і функцій держави» [6, с. 94].

Із прийняттям у червні 2016 р. Стратегії реформування державного управління фактично почалося реформування всієї системи управління в державі. Стратегія містить план дій з 2016 до 2020 року, однак у сфері державного управління реформи хоч і розпочалися, однак показують досить низькі результати, що може вказувати на занадто високу планку, взяту при розробленні зазначеної стратегії.

Аналогічна ситуація склалася у сфері надання послуг: завдяки значній донорській допомозі були реалізовані численні ініціативи з модернізації адміністративних послуг, але більшість із них ще не принесли бажаних результатів (одним із винятків є створення мережі центрів надання адміністративних послуг). Найбільше гальмує подальший розвиток адміністративних послуг відсутність базового закону про загальну адміністративну процедуру, який би забезпечував єдині гарантії реалізації прав громадян при їх взаємодії з державними органами [7, с. 5].

Так, засади реформування державного управління загалом та створення публічно-сервісної держави, основною метою якої є надання якісної адміністративної послуги своїм громадянам, Кабінет Міністрів України визначив у двох документах стратегічного планування: Стратегії реформування державного управління в Україні на 2016 – 2020 роки та Стратегії реформування системи управління державними фінансами на 2017 – 2020 роки.

Стратегією реформування державного управління в Україні на 2016 – 2020 роки окреслено основні проблеми, які існували ста-

ном на 2016 рік у сфері надання адміністративних послуг:

- відсутність упорядкованих базових принципів і гарантій захисту прав громадян і юридичних осіб у рамках адміністративної процедури (відсутність закону про адміністративні процедури);

- необхідність подальшого розвитку центрів надання адміністративних послуг;

- надмірне адміністративне навантаження на громадян і юридичних осіб;

- низький рівень якості роботи базових електронних реєстрів; відсутність прийнятного технічного рішення для забезпечення функціональної сумісності систем органів державної влади, неналежна якість електронних послуг для громадян і юридичних осіб [8, с. 6].

Разом із цим не забезпечено фінансової сталості реформи державного управління, оскільки Стратегія реформування державного управління в Україні на 2016 – 2020 роки не визначає орієнтовний обсяг видатків на реалізацію конкретних заходів реформи або джерела їх фінансування. Стратегія реформування державного управління в Україні на 2016 – 2020 роки містить орієнтовний обсяг видатків для кожного напряму реформування лише на агрегованому рівні, у той час як Стратегія реформування системи управління державними фінансами на 2017 – 2020 роки взагалі не містить жодної інформації про орієнтовний обсяг видатків на її реалізацію. Хоча загальний показник виконання запланованих заходів, а також досягнення цілей є низьким, ситуація зі Стратегією реформування державного управління в Україні на 2016 – 2020 роки є дещо кращою порівняно із Стратегією реформування системи управління державними фінансами на 2017 – 2020 роки [7, с. 8].

Секретаріат Кабінету Міністрів України відповідає за загальну координацію реформування державного управління. Директорат публічної адміністрації Секретаріату Кабінету Міністрів здійснює моніторинг реалізації Стратегії реформування державного управління в Україні на 2016 – 2020 роки. Секретаріат Кабінету Міністрів також є секретаріатом Координаційної ради з питань реформування державного управління, яка виступає координаційним форумом реформування державного управління на полі-

тичному рівні включно зі сферою управління державними фінансами. Однак питання, пов'язані з реалізацією Стратегії реформування системи управління державними фінансами на 2017 – 2020 роки, ще не обговорювалося на Координаційній раді з питань реформування державного управління, а координація на адміністративному рівні все ще не діє в контексті забезпечення Стратегії реформування державного управління в Україні на 2016 – 2020 роки [7, с. 8].

При проведенні аналізу Програма SIGMA керувалася принципами стратегічних засад реформування державного управління. Аналіз включав дослідження індикаторів для оцінки кожного з принципів, викладених у Методологічній базі для принципів державного управління 2017 р. [9, с. 12]. Ключовою вимогою принципів є створення системи управління реформування державного управління та визначення відповідальності за її реалізацію, а стратегічні засади становлять основу для реалізації пріоритетних та послідовних реформаторських заходів, узгоджених із фінансовими можливостями держави.

Значення індикаторів для України за цією ключовою вимогою за п'ятибальною шкалою:

- якість стратегічних засад реформування державного управління – 3;
- ефективність реформування державного управління та комплексність моніторингу та звітності – 1;
- фінансова сталість реформування державного управління – 0;
- підзвітність та координація щодо реформування державного управління – 2 [7, с. 9].

На жаль, по жодному з індикаторів Україна не отримувала високих чи хоча б середніх балів, що може свідчити про низький рівень реалізації реформи. Водночас високих оцінок заслуговують прийняті нормативні акти, які містять заходи щодо реформування по всіх п'ятьох напрямках реформи.

Унаслідок виявлених розбіжностей між документами планування реформування державного управління, низькою узгодженістю та обмеженими консультаціями з громадськістю під час розроблення стратегій, значення індикатора, що оцінює якість стратегічних засад реформування державного управління, становить 3 бали [7, с. 12].

У своєму звіті Програма SIGMA також проводила оцінку якості стратегічних засад державного управління, які хоч і не являються частиною нашого дослідження, проте теж є складовою адміністративної реформи в Україні і конче необхідні для побудови публічно-сервісної держави. Так, при оцінці цього індикатора звертають увагу, у першу чергу, на відповідність прийнятих Кабінетом Міністрів України та міністерствами розпорядчих документів реаліям сьогодення, а також можливість їх реального виконання. Тобто, важливим є не сам факт проведення реформ на папері, а можливість їх реалізації.

Згідно зі Стратегією реформування системи управління державними фінансами на 2017 – 2020 роки [10, с. 6] міжвідомча робоча група з розвитку системи управління державними фінансами під головуванням заступника Міністра фінансів має здійснювати моніторинг реалізації Стратегії й готувати кварталні та річні звіти. Звіти повинні розглядатися спеціальною робочою групою з питань реформування державного управління у сфері управління державними фінансами під головуванням Державного секретаря Міністерства фінансів. Проте ця група не функціонує. Координаційна рада з питань реформування державного управління відповідає за загальну координацію та моніторинг реалізації Стратегії реформування системи управління державними фінансами на 2017 – 2020 роки [10, с. 6]. Квартальні звіти були підготовлені за третій і четвертий квартали 2017 року [9, с. 3], але вони не розглядалися Координаційною радою з питань реформування державного управління. Ці звіти містять таблиці із зазначенням прогресу, досягнутого у виконанні окремих заходів, але не наводять дані про загальний відсоток реалізації заходів або будь-яку інформацію про виконання завдань [7, с. 14–15].

Відсутність фактичного контролю за процесом реформ дуже негативно впливає на рівень довіри громадськості до реформ загалом, особливо зважаючи на те, що участь представників громадських організацій прямо прописана в Стратегії реформування державного управління в Україні на 2016 – роки [8, с. 10]. Особливо важливою є можливість громадських організацій брати участь у процесі контролю за реформою, враховуючи досить низький рівень реалізації програм. Так,

із запланованих на 2017 рік заходів Стратегії реформування державного управління в Україні на 2016 – 2020 роки реалізовано 53 %, а Стратегії реформування системи управління державними фінансами на 2017 – 2020 роки – 41 %.

Важливо зазначити, що загальну відповідальність за реформу державного управління покладено на Міністра Кабінету Міністрів України, який є головою Координаційної ради з питань реформування державного управління. Координаційна рада з питань реформування державного управління [12] була створена як політичний орган з координації реалізації Стратегії реформування державного управління в Україні на 2016 – 2020 роки та Стратегії реформування системи управління державними фінансами на 2017 – 2020 роки [10, с. 6–7].

Заступник Державного секретаря Кабінету Міністрів України є Секретарем Координаційної ради. Упродовж 2017 року Координаційна рада скликала п'ять разів, проте за цей час не піднімалося питання про Стратегію реформування системи управління державними фінансами на 2017 – 2020 роки, що є дуже показовим, оскільки саме реформування управління державними фінансами та їх децентралізація є однією з найважливіших складових адміністративної реформи, оскільки така реформа дасть можливість вести розподіл державних коштів, так-би мовити, «ближче до місця виникнення реальних потреб».

Основною проблемою, на думку Програми SIGMA, є встановлення Секретаріатом Кабінету Міністрів України і Міністерством фінансів України нереалістичних строків для проведення заходів щодо реформування на рівні конкретних структурних підрозділів та встановлення цільових значень для всіх індикаторів виконання завдань.

Важливим елементом всіх реформ, які проводяться державою загалом, та реформи державного управління зокрема, є адаптація українського законодавства до стандартів ЄС, передбачена Угодою про асоціацію. Станом на 2018 рік адаптація відбувається у відповідності до Регламенту Кабінету Міністрів України (параграф 35 та додаток 1) [13], який дає настанови чи належить запропонований проект акта до сфер, правовідносини в яких регулюються правом Європейсько-

го Союзу. Таким чином, в Україні питаннями приведення національного законодавства до стандартів ЄС займаються два органи: Кабінет Міністрів України та Урядовий комітет з питань європейської, євроатлантичної інтеграції, міжнародного співробітництва та регіонального розвитку, який є допоміжним робочим органом Уряду.

Також не варто забувати про зовнішній моніторинг впровадження реформ в Україні. Таким органом є Урядовий комітет з питань європейської, євроатлантичної інтеграції, міжнародного співробітництва та регіонального розвитку, який заслуховує звіти про стан виконання Угоди про асоціацію між Україною та ЄС і розглядає пропозиції стосовно виконання Плану заходів з виконання Угоди про асоціацію та будь-які інші пропозиції від Урядового офісу координації європейської та євроатлантичної інтеграції [14].

Враховуючи той факт, що хоч механізми для імплементації європейського законодавства і створені, проте координація, що здійснюється на політичному рівні, не функціонує належним чином. Індикатор, який вимірює ступінь виконання національними інституціями функцій у сфері європейської інтеграції у Звіті про базові вимірювання «Принципи державного управління» становить 3 бали з 5 [7, с. 28]. При цьому практика також доводить необхідність наукового забезпечення законодавчого процесу [15].

Як зазначається у звіті Програми Sigma, одним із негативних елементів у роботі державного апарату в процесі виконання Плану пріоритетних дій уряду є відсутність встановленої практики підготовки Звітів про виконання Плану пріоритетних дій уряду та плану законопроектних робіт, що призводить до відсутності об'єктивного контролю за процесом реформ у цій сфері, у тому числі з боку громадськості.

Висновки. Таким чином, можна дійти висновку, що публічно-сервісна держава має ряд рис, які відділяють її від адміністративно-командної системи:

- 1) першочерговим завданням держави є забезпечення прав і свобод своїх громадян;
- 2) держава в процесі реалізації своїх функцій тісно співпрацює з громадянами;
- 3) державний службовець є суб'єктом надання адміністративних послуг громадянам;

4) прозорий конкурсний відбір для державних службовців;

5) передача максимальної кількості повноважень органам державної влади на місця;

6) проста процедура погодження рішень держслужбовцями.

Для впровадження принципів публічно-сервісної держави в Україні в рамках проведення адміністративної реформи вже прийнято ряд законодавчих актів, серед яких ключовими є: Стратегія реформування державного управління в Україні на 2016 – 2020 роки, Стратегія реформування системи управління державними фінансами на 2017 – 2020 роки, закони України «Про адміністративні послуги» та «Про добровільне об'єднання територіальних громад». Однак поки не прийнятий важливий для реалізації публічно-сервісної держави Адміністративно-процедурний кодекс України.

Фактично впроваджені кроки зі створення публічно-сервісної держави в Україні та їх реалізація найкраще висвітлені у Звіті про базові вимірювання «Принципи державного управління».

Звіт про базові вимірювання «Принципи державного управління» – це документ, завданням якого було оцінити здатність України проводити зміни з урахуванням багаторічного досвіду нормотворення та власної культури, у тому числі й управлінської. Такий погляд ззовні дає змогу отримати зовнішню оцінку адміністративної реформи, її сильних та слабких сторін. Розглядаючи Звіт з наукової, а не політичної точки зору, потрібно, у першу чергу, звертати увагу не на бали, виставлені тій чи іншій сфері державного управління, а на практичні рекомендації в зазначеному Звіті. Так, у рамках побудови публічно-сервісної держави в Україні першочерговими кроками є:

- покращення координації між ключовими учасниками реформування сфери надання послуг;

- модернізація адміністративних послуг та переведення їх в електронний формат;

- складення алгоритму аналізу якості електронних послуг та забезпечення його включення до кожної електронної послуги (такий алгоритм повинен включати стадію розгляду електронної послуги);

- розробка послідовної стратегії для покращення доступності як фізичних, так і

електронних послуг для людей з особливими потребами;

- розробка програми системного підвищення обізнаності громадян про електронні послуги, забезпечення їх практичного навчання [7, с. 139–140].

Важливо зазначити, що 7 листопада 2018 р. набув чинності Закон «Про електронні довірчі послуги». Його належне виконання є однією із вимог, зазначених у Звіті. Поки рано говорити про його реалізацію, проте вже зараз НБУ зареєстрував проект постанови, яка повинна забезпечити належний рівень безпеки у сфері електронного переказу коштів, що вказує на намагання належно реалізувати положення Закону «Про електронні довірчі послуги».

Щодо інших вимог Звіту, то про їх виконання досі немає інформації, тому стверджувати про дієвість чи недієвість зазначених заходів передчасно.

Список використаних джерел:

1. Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони від 30.11.2015 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_011 (Дата звернення: 19.03.2019).

2. Ладиченко В. В. Гуманістичні основи організації державної влади: монографія. К.: Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2007. 407 с.

3. Дзевелюк М. В. Сервісна держава як функціональна модель сучасної держави. *Збірник наукових праць «Актуальні проблеми держави і права»* / редкол.: В. В. Завальнюк (голов. ред.) [та ін.]. О., 2017. Вип. 78. 192 с.

4. Сервісна сутність державної політики як основа модернізації державного управління. *Збірник наукових праць «Державне управління: удосконалення та розвиток»*. 2015. № 12. С. 5–8.

5. Циганов О. Г. Адміністративні послуги у сфері правоохоронної діяльності України: дис. ... д-ра юрид. наук. К., 2018. 556 с.

6. Ладиченко В. В., Коломійчук В. О. Правові основи конкурсного відбору в системі державної служби. *Наукові записки Інституту законодавства Верховної Ради України*. 2016. № 2. С. 94–100.

7. ОЕСР (2017), SIGMA, Принципи державного управління, ОЕСР, Париж. URL:

http://www.sigmaweb.org/publications/Principles-of-Public-Administration-Edition-2017_ENG.pdf (Дата звернення: 19.03.2019).

8. Про схвалення Стратегії реформування державного управління України на 2016 – 2020 роки: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 24.06.2016 р. № 474-р. URL: <https://www.kmu.gov.ua/ua/npas/249175778> (Дата звернення: 19.03.2019).

9. Методологічна база для принципів державного управління від листопада 2017 р. URL: <http://sigmaweb.org/publications/Methodological-Framework-for-the-Principles-of-Public-Administration-November-2017.pdf> (Дата звернення: 19.03.2019).

10. Про схвалення Стратегії реформування системи управління державними фінансами на 2017 – 2020 роки: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 08.02.2017 р. № 142-р. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/142-2017-p> (Дата звернення: 19.03.2019).

11. Звіт про хід виконання плану заходів з реалізації Стратегії реформування системи управління державними фінансами на 2017 – 2020 роки: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 24.05.2017 р. № 415-р. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/142-2017-p> (Дата звернення: 19.03.2019).

12. Про Координаційну раду з питань реформування державного управління: Постанова Кабінету Міністрів України від 18.05.2016 р. № 335. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/335-2016-%D0%BF> (Дата звернення: 19.03.2019).

13. Регламент Кабінету Міністрів України: Постанова Кабінету Міністрів України від 18.07.2007 р. № 950. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/950-2007-%D0%BF> (Дата звернення: 19.03.2019).

14. Положення про Урядовий офіс координації європейської та євроатлантичної інтеграції: Постанова Кабінету Міністрів України від 04.10.2017 р. № 759. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/346-2014-%D0%BF> (Дата звернення: 19.03.2019).

15. Копиленко О., Мурашин Г. Деякі методологічні аспекти наукового забезпечення законодавчого процесу. *Вісник Академії правових наук*. 2003. № 2–3. С. 132–142.

References:

1. *Uhoda pro asotsiatsiiu mizh Ukrainoiu, z odnii storony, ta Yevropeiskym Soiuzom, Yevropeiskym spivtovarystvom z atomnoi enerhii i yikhnimy derzhavamy-chlenamy, z inshoi storony*. (2015). URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_011 (Last accessed: 19.03.2019) [in Ukrainian].

2. Ladychenko, V. V. (2007). *Humanistychni osnovy orhanizatsii derzhavnoi vlady*. Kyiv : Kyiv. nats. torh.-ekon. un-t [in Ukrainian].

3. Dzeveliuk, M. V. (2017) *Servisna derzhava yak funktsionalna model suchasnoi derzhavy. Zbirnyk naukovykh prats «Aktualni problemy derzhavy i prava»*, 78, 192 [in Ukrainian].

4. *Servisna sutnist derzhavnoi polityky yak osnova modernizatsii derzhavnoho upravlinnia*. (2015). *Zbirnyk naukovykh prats «Derzhavne upravlinnia: udoskonalennia ta rozvytok»*, 12, 5–8 [in Ukrainian].

5. Tsyhanov, O. H. (2018). *Administratyvni posluhy u sferi pravookhoronnoi diialnosti Ukrainy*. (Diss. ... d-ra yuryd. nauk). Kyiv [in Ukrainian].

6. Ladychenko, V. V., Kolomiichuk, V. O. (2016). *Pravovi osnovy konkursnoho vidboru v systemi derzhavnoi sluzhby. Naukovi zapysky Instytutu zakonodavstva Verkhovnoi Rady Ukrainy*, 2, 94–100 [in Ukrainian].

7. OESR, SIGMA. (2017). *Pryntsypy derzhavnoho upravlinnia*. Paryzh. URL: http://www.sigmaweb.org/publications/Principles-of-Public-Administration-Edition-2017_ENG.pdf (Last accessed: 19.03.2019) [in Ukrainian].

8. Kabinet Ministriv Ukrainy. (2016). *Pro skhvalennia stratehii reformuvannia derzhavnoho upravlinnia Ukrainy na 2016–2020 roky: Rozporyadghennya № 474-r*. URL: <https://www.kmu.gov.ua/ua/npas/249175778> (Last accessed: 19.03.2019) [in Ukrainian].

9. *Metodolohichna baza dlia pryntsypiv derzhavnoho upravlinnia*. (2017). URL: <http://sigmaweb.org/publications/Methodological-Framework-for-the-Principles-of-Public-Administration-November-2017.pdf> (Last accessed: 19.03.2019) [in Ukrainian].

10. Kabinet Ministriv Ukrainy. (2017). *Pro skhvalennia Stratehii reformuvannia systemy upravlinnia derzhavnymy finansamy na 2017–2020 roky: Rozporyadghennya № 142-r*. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/142-2017-r> (Last accessed: 19.03.2019) [in Ukrainian].

11. Kabinet Ministriv Ukrainy. (2017). *Zvit pro khid vykonannia planu zakhodiv z realizatsii Stratehii reformuvannia systemy upravlinnia derzhavnymy finansamy na 2017–2020 roky: Rozporyadghennya № 415-r*. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/142-2017-r> (Last accessed: 19.03.2019) [in Ukrainian].

12. Kabinet Ministriv Ukrainy. (2016). *Pro Koordynatsiinu radu z pytan reformuvannia derzhavnoho upravlinnia: Postanova № 335*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/335-2016-%D0%BF> (Last accessed: 19.03.2019) [in Ukrainian].

13. Kabinet Ministriv Ukrainy. (2007). *Rehlament Kabinetu Ministriv Ukrainy: Postanova № 950*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/950-2007-%D0%BF> (Last accessed: 19.03.2019) [in Ukrainian].

gov.ua/laws/show/950-2007-%D0%BF (Last accessed: 19.03.2019) [in Ukrainian].

14. Kabinet Ministriv Ukrainy. (2017). *Polozhennia pro Uriadovi ofis koordynatsii yevropeiskoi ta yevroatlantychnoi intehratsii: Postanova № 759*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/346-2014-%D0%BF> (Last accessed: 19.03.2019) [in Ukrainian].

15. Kopylenko, O., Murashyn, H. (2003). *Deiaki metodolohichni aspekty naukovoho zabezpechennia zakonodavchoho protsesu. Visnyk Akademii pravovykh nauk, 2–3, 132–142* [in Ukrainian].

Стаття надійшла до редакції 13 травня 2019 р.